

รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษใน ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว

อุทุมพร เลิศทรัพย์อนันต์*, พระมหาประกาศิต สิริเมธ, ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปริดา

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

E-mail: namtarn9925@gmail.com*

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะในการประกอบอาชีพของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว 2) เพื่อพัฒนากระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้อำนวยการ กลุ่มคุณครูประจำ และกลุ่มผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะเด็กพิเศษมีความรู้ความเข้าใจบริบทตนเองในการแสดงออกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีทักษะการประดิษฐ์ชิ้นงาน สามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้และไม่เป็นภาระผู้อื่น พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ 2) การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะเริ่มจากการประเมินความต้องการ สู่การถ่ายทอดการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตประจำวันทำให้เป็นกิจวัตร การเรียนรู้เพื่อบรรเทาอาการและลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ จากนั้นออกแบบและดำเนินกิจกรรมโดยการฝึกอาชีพ จัดกิจกรรมระหว่างหน่วยงานและครอบครัว และสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนให้กิจกรรมดำเนินไปได้อย่างราบรื่นบรรลุเป้าหมาย 3) รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว จำนวน 3 กิจกรรม คือ 1. การทำสบู่แพนซี 2. การสานพัด และ 3. การใช้ศิลปะบำบัด พบว่า การทำสบู่แพนซีเป็นรูปแบบที่สามารถนำมาประยุกต์ในการประกอบอาชีพเสริม เช่น สบู่ใส่ฟอกตัว สบู่ที่ระลึกในงานมงคล สบู่สมุนไพรในการตกแต่งบ้านและเพิ่มกลิ่นหอม เป็นต้น สามารถนำไปขายในงานส่งเสริมประจำจังหวัดสระแก้ว จึงเป็นการขายสินค้าหรือต่อยอดออกสู่ชุมชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้

คำสำคัญ : การเสริมสร้างสมรรถนะ, การประกอบอาชีพเสริม, เด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดสระแก้ว

A Model for Enhancing the Capacity of Disabilities Children for Additional Occupation in the Special Education Center, Sakaeo Province

Utumporn Lertsapanan*, Phramaha Prakasit Sirimedho, Phuriwat Punyawutpreeda
Buddhaphanya Sri Thawarawadee Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
E-mail: namtarn9925@gmail.com*

*Corresponding author

Abstract

The research has the following objectives 1) to study the occupational competency of special children in the special education center in Sa Kaeo Province, 2) to develop a process for enhancing the occupational competence of special children in the special education center in Sa Kaeo Province, and 3) To present a model for enhancing competency in additional occupations for special children in the Sa Kaeo Province Special Education Center. This research is participatory action research. (Participatory Action Research) who provide important information from purposive selection Divided into 3 groups: the director group Group of regular teachers and parent group There were a total of 14 people. Data were collected by in-depth interviews. The results of the research found that: 1) The competency of special children has knowledge and understanding of their own context in expressing desired behavior. Have skills in creating work pieces Be able to help yourself in your daily life and not be a burden to others. rely on each other as well as being able to live independently. 2) Development of the capacity building process begins with a needs assessment. To transfer learning into daily life, making it a routine Learning to relieve symptoms and reduce unwanted behaviors Then design and implement activities through vocational training. Organize activities between agencies and families and create a network to support the activities to proceed smoothly and achieve the goals. 3) Model for enhancing competency in additional occupations for special children in the Sa Kaeo Province Special Education Center, 3 activities: 1. Making fancy soap 2. Weaving fans and 3. Using art therapy. It was found that making fancy soap is a form that can be applied to additional occupations, such as clear body soap, souvenir soap for auspicious occasions. Herbal soap to decorate the house and add fragrance, etc., can be sold at promotional events in Sa Kaeo Province. Therefore, it is selling products or extending it to the community. or various agencies

Keywords: Enhancing the Capacity, Additional Occupation, Disabilities Children in The Special Education Center, Sakaeo Province.

บทนำ

ความพิการเป็นภาวะที่บุคคลมีข้อจำกัดใน การปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากความบกพร่องทาง การเคลื่อนไหว การเห็น การได้ยิน การเรียนรู้ สติปัญญา ทางจิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม หรือความบกพร่องอื่นๆ ความพิการจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนไม่ต้องการ แต่ที่ผ่านมามีคนพิการกลับมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับประเทศไทย พบว่ามีคนไทยที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นคนพิการ และยังมีชีวิตอยู่ ณ วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2560 จำนวน 1,800,499 คน โดยเป็นคนพิการทางการ เคลื่อนไหวหรือทางร่างกายมากถึงร้อยละ 48.63 ของคนพิการทั้งหมด (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2552 น 32) นอกจากนี้ ความพิการยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวที่ต้องแบกรับภาระในการดูแลคนพิการ ขาดโอกาสในการหารายได้ มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ดังนั้น การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการเพิ่มคุณภาพชีวิตคนพิการจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การมีสิทธิได้รับสวัสดิการ การเข้าถึงบริการ การฟื้นฟูสมรรถภาพและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน จนสามารถดำรงชีวิตอิสระในสังคม ถือเป็นสิทธิอันชอบธรรมที่คนไทยที่มีความพิการทุกคนต้องได้รับ ประเทศไทย จึงกำหนดนโยบายการเสริมพลังคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง (คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, 2560)

จังหวัดสระแก้วยังมีผู้พิการทางร่างกาย ทางการได้ยิน ทางการมองเห็น ทางสติปัญญา ทางจิตใจหรือพฤติกรรม ทางออทิสติก ทางการเรียนรู้และพิการมากกว่า 1 ประเภท จึงได้มีศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสระแก้ว เพื่อช่วยเหลือ ฟื้นฟู เตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ และส่งต่อเรียนร่วมพร้อมกับให้คำแนะนำ ปกป้อง สำหรับผู้ปกครองและคนพิการทุกประเภทด้วย คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมสามัญศึกษาดำเนินการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเพื่อจัดการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมของคนพิการสนับสนุนในด้านการจัดการเรียนการสอน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการให้บริการและความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการจัดครูเดินสอนแก่คนพิการ และสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสระแก้ว เพื่อจัดการศึกษาในลักษณะของศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมของคนพิการ และให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทำวิจัย เรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงพฤติกรรมของเด็กพิเศษที่จะสามารถเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อการประกอบอาชีพเสริมในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว จึงได้มีการปรึกษากับทางผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสระแก้ว ถึงพฤติกรรมและความต้องการ รวมถึงความสามารถของเด็กพิการในแต่ละประเภทรุ่นควรเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อให้เด็กพิเศษนำความสามารถของตนมาใช้ในการประกอบอาชีพเสริมได้ อีกทั้งยังเป็นแนวทางการสร้างแรงจูงใจให้กับกลุ่มเด็กพิการได้เห็นถึงความสามารถของตนเองในการช่วยแบ่งเบาภาระทางครอบครัวได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะในการประกอบอาชีพของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อพัฒนาระบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ผู้วิจัยได้เริ่มรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระยะการเตรียมการเพื่อสำรวจแนวทางการทำวิจัย แหล่งข้อมูล สอบถามรายชื่อและตำแหน่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติการ เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ เทคนิคการจัดประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Workshop) และ เทคนิคการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกระบวนการมีส่วนร่วมต่างๆ เหล่านี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ดำเนินการวิจัยตามแนวคิดของเคมมิสและแม็คแท็กการ์ด (Kemmis & McTaggart) ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกตผล (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) โดยผู้วิจัยได้ปรับขั้นตอนการวางแผนโดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือระยะการเตรียมการและระยะการวางแผน เพื่อจำแนกภารกิจในการทำงานให้ชัดเจนและสะดวกมากขึ้น เนื่องจากขั้นตอนการวางแผนจะเริ่มดำเนินการหลังจากได้รับอนุมัติให้ทำโครงการวิจัย ซึ่งระยะการเตรียมการผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ มีการสอบถามและเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาโจทย์การวิจัยก่อนแล้ว จึงทำให้การดำเนินงานของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีทั้งหมด 5 ระยะ คือ 1) การเตรียมการ (Pre-Research) การจัดประชุมกลุ่มย่อยกับผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว และคุณครูประจำศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว เพื่อสร้างความคุ้นเคย และชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการทำงานในเรื่องการมุ่งเพิ่มศักยภาพด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำกิจกรรมต่างๆ 2) การวางแผน (Planning) จัดเวทีประชุมเสวนา โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์ วิเคราะห์หาประเด็นปัญหาในพื้นที่และหาความต้องการของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย 3) การปฏิบัติตามแผน (Action) นำแผนจากขั้นตอนที่ 1 ไปสู่การปฏิบัติ 4) การสังเกตผล (Observation) ทำการติดตามสถานการณ์ สนับสนุนการดำเนินงาน จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันหารูปแบบการดำเนินงาน และ 5) การสะท้อนผล (Reflection) จัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน สรุปผลการดำเนินงานและวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานและวางแผนในการแก้ไขปัญหาในครั้งต่อไป

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) มีวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกจากกลุ่มผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ คุณครูประจำศูนย์การศึกษาพิเศษ และ ผู้ปกครองเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ประกอบด้วย

- 1) แบบการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก (In-depth Interview)
- 2) แบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
- 3) แบบลงทะเบียน เข้าร่วมกิจกรรม
- 4) แบบบันทึกการสังเกต เพื่อการจดบันทึกเหตุการณ์ที่ผู้วิจัยพบในระหว่างการทำกิจกรรม
- 5) แบบสรุปผลการดำเนินกิจกรรม
- 6) แบบประเมินความพึงพอใจในการทำกิจกรรมของสมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

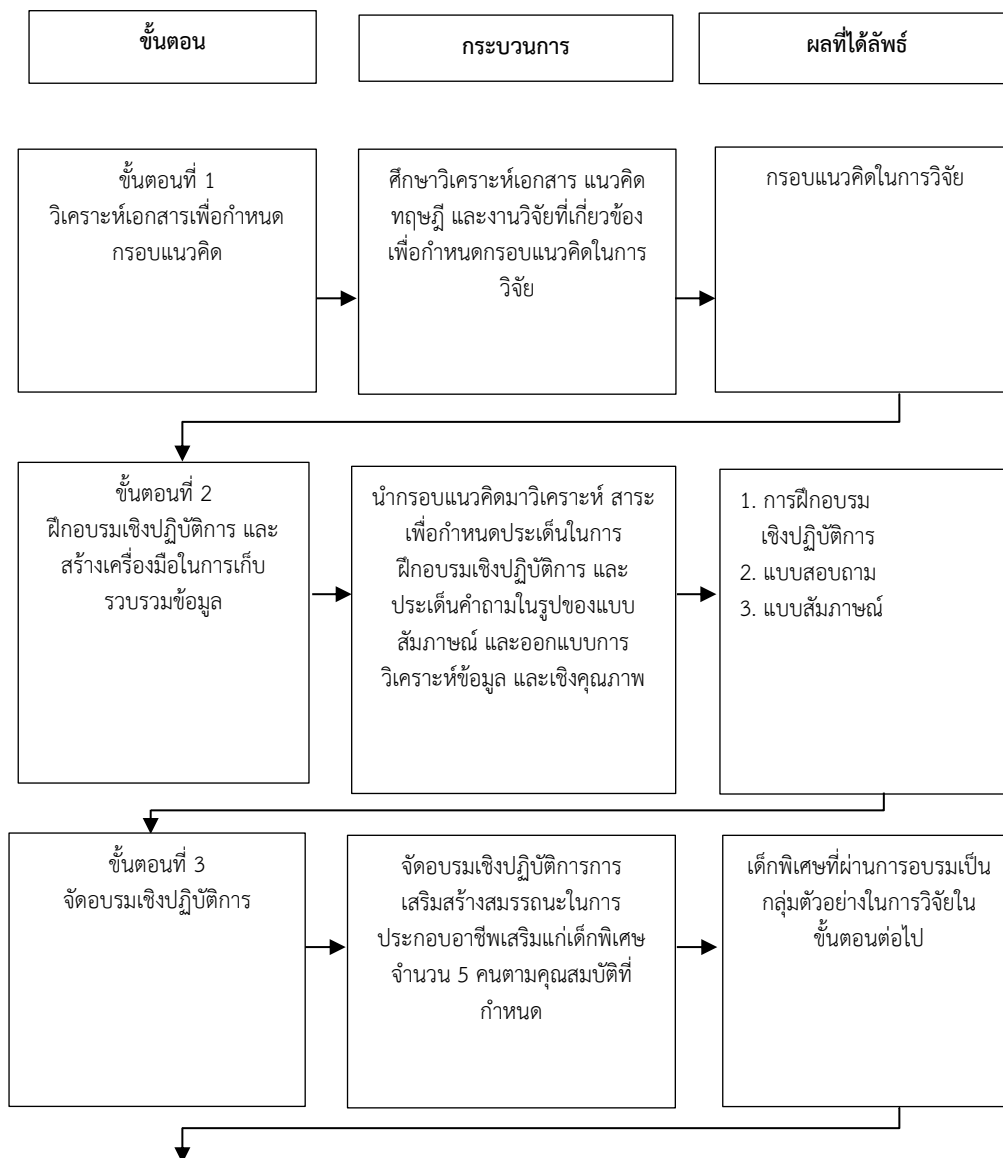
ผู้วิจัยเข้าร่วมกิจกรรม ในวาระสำคัญต่างๆ ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้วจัดขึ้น เพื่อทำความรู้จัก พูดคุย และสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิกในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว ทำให้มีความคุ้นเคยและได้รับความไว้วางใจ ซึ่งในกระบวนการเก็บข้อมูลในวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยใช้เทคนิค การสร้าง กระบวนการมีส่วนร่วม อันประกอบด้วย เทคนิค Participatory workshop เทคนิค AIC เทคนิค Timeline เทคนิค Participatory Mapping เทคนิค Facilitators และ เทคนิคสวมบทบาทสมมติ (RPG) เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกระบวนการมีส่วนร่วมต่างๆ เหล่านี้ สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ระยะ คือ การเตรียมการ (Pre-Recsearch) การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกตผล (Observation) และ การสะท้อนผล (Reflection)

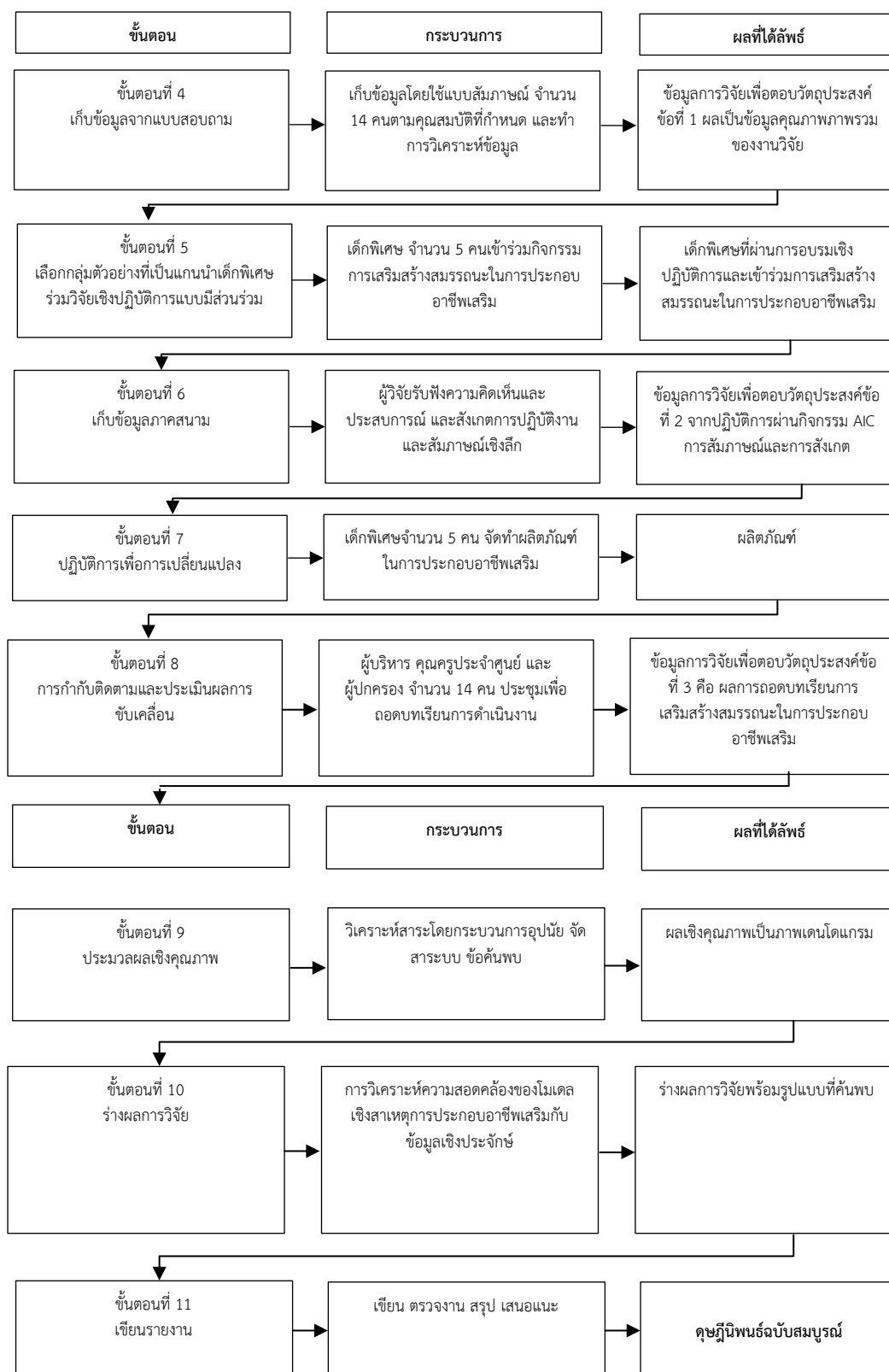
การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ซึ่งประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ 3 วิธี ได้แก่

- 1 การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือวิธีตีความสร้างข้อสรุป ข้อมูลจากรูปธรรมโดยการนำข้อมูลที่ได้อามาตีความสรุปเบื้องต้นเพื่อตรวจสอบต่อไป
- 2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) คือการจำแนกข้อมูลเป็นชนิดตามลักษณะของแนวคิด ทฤษฎี หรือกรอบแนวคิดในการวิจัย
- 3 การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) คือการใช้วิธีการเปรียบเทียบโดยการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์เพื่อนำไปสู่การสร้างข้อสรุป

กระบวนการวิจัย

1. สมรรถนะในการประกอบอาชีพของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว เกิดความรู้ความเข้าใจ จากการที่โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมการทำงานรวมถึงการอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น เข้าใจบริบทตนเองในการแสดงออกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ช่วยให้เด็กพิเศษปรับตัวและใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นได้ดี เกิดความสัมพันธ์อันดี และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีทักษะการทำงานอาชีพพื้นฐานจากการประดิษฐ์ชิ้นงานสามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้และไม่เป็นภาระผู้อื่น มีทักษะการอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมส่งผลให้เด็กพิเศษเกิดการผ่อนคลาย พักผ่อนหย่อนใจ มีโอกาสได้เรียนรู้ธรรมชาติ ได้ดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายภายในโรงเรียน ในด้านบทบาททางสังคม เด็กพิเศษสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้อย่างสะดวก สามารถสื่อสารและเกิดการคิดเป็นในทุกด้าน ได้รับรู้ถึงรูปร่าง สีหน้า ได้มีความคิดว่าสนุกไม่เพียงพียงชำระร่างกายแต่สามารถไต่บันไดได้เนื่องจากมีกลิ่นหอม มีสมาธิ กล้าพูดคุยกล้าสนทนามากขึ้น ได้รับรู้ถึงช่องทางที่จะนำผลิตภัณฑ์นี้ไปประกอบอาชีพเสริมให้กับครอบครัวได้

2. การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริม โดยการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดความรู้ การเรียนรู้การใช้ชีวิตประจำวันทำให้เป็นกิจวัตร ทำซ้ำ ๆ ฝึกบ่อย ๆ ทบทวนสิ่งเดิม และค่อยๆเพิ่มเติมสิ่งใหม่ โดยการใช้ตารางกิจกรรมประกอบด้วยช่วงเวลาและกิจกรรม และใช้สี ตัวการ์ตูน หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนกิจกรรม โดยจัดตารางอย่างยืดหยุ่นและมีช่วงเวลาที่เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป การเรียนรู้เพื่อบรรเทาอาการและลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของเด็กพิเศษ โดยการสอนการจับทำและจับให้หยุดเป็นการสร้างพฤติกรรมใหม่ หรือหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การให้รางวัลช่วยให้เด็กทำพฤติกรรมตามที่เราร้องขอมากขึ้น การเพิ่มสิ่งเร้าเป็นการเพิ่มพฤติกรรมที่ต้องการโดยการเพิ่มสิ่งเร้าที่น่าสนใจ ใช้รูปแบบการกระตุ้นที่หลากหลาย การไม่สนใจเป็นการลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโดยการเพิกเฉยต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การเบี่ยงเบนความสนใจเป็นการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์โดยการหาสิ่งที่น่าสนใจมากกว่ามาให้เด็กทำ และใช้เทคนิคที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพจากการสอนตรงเป็นการสอนที่เน้นกระบวนการสอนที่เป็นระบบ การวิเคราะห์งานเป็นวิธีการแบ่งสาระสำคัญของเนื้อหาที่จะสอนเป็นขั้นตอนย่อย ๆ การกระตุ้นเตือนเป็นเทคนิควิธีการหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนจดจำหรือนึกถึงส่วนต่าง ๆ การใช้สื่อทางสายตาเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กระบวนการคิด โดยการสร้างความคิดในสมองของบุคคลอื่นเนื่องมาจากการรับรู้ทางสายตาหรือจากการมองเห็น กระบวนการร่วมกันจัดกิจกรรมโดยการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพ จัดกิจกรรมระหว่างหน่วยงานและนักวิชาชีพ และจัดกิจกรรมของครอบครัว กระบวนการสร้างเครือข่ายโดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายให้สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย ครอบครัว ผู้บริหารสถานศึกษา ครูการศึกษาพิเศษหรือผู้ที่รับผิดชอบที่โรงเรียนมอบหมาย และสถานประกอบการ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพร่วมดำเนินการในรูปแบบคณะ สถานประกอบการ หน่วยงานหรือองค์กร ประกอบการ บทบาทของเด็กพิเศษ บทบาทของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กพิเศษ บทบาทของผู้บริหาร บทบาทครูและบุคลากรในสถานศึกษา และบทบาทของชุมชน

3. รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว เริ่มจากการประเมินความต้องการของทางศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว และครอบครัว มีการสนับสนุนการเตรียมทักษะโดยทำหน้าที่ประเมินความสามารถปัจจุบันและค้นหาสิ่งที่ต้องพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้สนับสนุนและให้คำปรึกษา ทำหน้าที่คัดเลือก กำหนดหน้าที่

และกำกับติดตาม ครูผู้สอนให้เป็นผู้สอนงานในสถานศึกษา ประเมินความสามารถการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง และหน่วยงานต่างๆ ภายนอกเป็นผู้สนับสนุนและให้คำปรึกษาครูผู้สอน การออกแบบและดำเนินกิจกรรมการวางแผน การดำเนินการผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามแผน การประเมินผลกิจกรรมรวบรวมข้อมูล และข้อค้นพบมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ต้องการตามที่ระบุในแผนและสรุปเป็นภาพรวม โดยนำเสนอกิจกรรมจำนวน ๓ กิจกรรม ดังนี้ ๑. การทำสบู่แพนซี ๒. การสานพัด ๓. การใช้ศิลปะบำบัด จากนั้นจัดเวทีสนทนากลุ่มพบว่า เลือกรูปแบบที่ ๑ เนื่องจากเป็นรูปแบบที่สามารถนำมาประยุกต์ในการประกอบอาชีพเสริม เช่น สบู่ใส่ฟอกตัว สบู่ที่ระลึกในงานมงคล สบู่สมุนไพรในการตกแต่งบ้านและเพิ่มกลิ่นหอม เป็นต้น จึงเป็นการขายผลหรือต่อยอดออกสู่ชุมชน หรือหน่วยงานต่างๆ ได้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว” มีประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สมรรถนะในการประกอบอาชีพของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว มีความรู้ความเข้าใจจากการที่โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมการทำงานรวมถึงการอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น เข้าใจบริบทตนเองในการแสดงออกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ช่วยให้เด็กพิเศษปรับตัวและใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นได้ดี มีทักษะการทำงานพื้นฐานจากการประดิษฐ์ชิ้นงาน การแสดงออกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทำให้สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นได้ดี อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมส่งผลให้เด็กพิเศษเกิดการผ่อนคลาย มีโอกาสได้เรียนรู้ธรรมชาติ งานวิจัยนี้ทำให้เด็กพิเศษได้ทราบถึงสมรรถนะของตนเองที่สามารถจะนำไปสู่การประกอบอาชีพ ได้เครือข่ายภายนอกและเกิดการแสดงออกที่ถูกต้องเมื่อออกสังคม ที่สำคัญสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต และคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงาน 11 ปี ของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” พบว่า ผู้กู้และผู้เข้าร่วมโครงการเกือบทั้งหมดมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของกองทุน ซึ่งผู้กู้และองค์กรที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนส่วนใหญ่จะใช้เงินตามวัตถุประสงค์ และประมาณเกินครึ่งหนึ่งเล็กน้อยมีอาชีพค่อนข้างมั่นคง มีรายได้เพียงพอ ผู้กู้ 2 ใน 3 รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ มีความหมาย มีศักดิ์ศรี และสามารถพึ่งตนเองได้เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับเงินกู้ ผู้กู้ 1 ใน 3 จะมีบทบาทด้านเศรษฐกิจ ด้านการให้คำปรึกษา และด้านการช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวเพิ่มมากขึ้นภายหลังได้รับเงินกู้ และผู้กู้ 1 ใน 10 ก็มีบทบาทในกลุ่ม/ชมรม เพิ่มมากขึ้นภายหลังได้รับเงินกู้เช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่า คนพิการประมาณเกือบครึ่งได้รับการยอมรับจากครอบครัว และชุมชนเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับเงินกู้ สำหรับในด้านครอบครัวจะเป็นเรื่องของการยอมรับความคิดเห็น การกระทำที่พึ่งตนเอง และการกระทำที่ช่วยเหลือผู้อื่น ในด้านชุมชนจะเป็นเรื่องความสามารถในการพึ่งตนเอง การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม การมีบทบาทในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งมีเพียงเล็กน้อยที่ได้รับการยอมรับให้มีบทบาทในการบริหารชุมชน และคนพิการอีกประมาณครึ่งหนึ่งสามารถสร้างงานให้กับตนเองได้อย่างมั่นคงหลังจากได้รับเงินกู้ ผู้กู้ประมาณ 1 ใน 3 สามารถสร้างงานค่อนข้างมั่นคงให้กับสมาชิกในครอบครัว แต่มีไม่มากนักที่สามารถสร้างงานให้กับบุคคลอื่นในชุมชนได้ ผู้กู้ 1 ใน 10 สามารถสร้างทุน

ทางสังคมในมิตินี้ และเครือข่ายได้เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับเงินกู้ และ 3 ใน 10 สามารถสร้างทุนทางสังคมในมิติความเชื่อถือศรัทธาซึ่งกันและกัน และมิติการมีบรรทัดฐานที่เกื้อกูลกันและกันเพิ่มขึ้น สำหรับความคุ้มค่าทางสังคม ซึ่งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรง และทางอ้อมประเมิน ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน คือ เห็นว่ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการมีความคุ้มค่าทางสังคมอยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว เริ่มจากการประเมินความต้องการเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของเด็กพิเศษนำสู่การถ่ายทอดการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตประจำวันทำให้เป็นกิจวัตรเพื่อให้เกิดความคุ้นชินและเรียนรู้ว่าสิ่งที่ปฏิบัติอยู่ทุกวันนี้สิ่งใดสามารถนำมาประกอบอาชีพได้ จากนั้นออกแบบและดำเนินกิจกรรมโดยการฝึกการปฏิบัติจริงให้เห็นถึงข้อจำกัดในการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรม จัดกิจกรรมระหว่างหน่วยงานและครอบครัว และสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนให้กิจกรรมได้รับการยอมรับ และขยายผลการผลิตออกสู่ภายนอก งานวิจัยนี้ทำให้เกิดกระบวนการในการประกอบอาชีพจากพื้นฐานของเด็กพิเศษสู่การปฏิบัติได้จริง เพื่อใช้ในการดำเนินการฝึกการประกอบอาชีพและการต่อยอดในการสร้างรายได้ วรณิษฐ์ จอมกลาง (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแบบเตรียมทักษะการทำงานสำหรับเด็กออทิสติกในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำ” พบว่ารูปแบบการเตรียมทักษะการทำงานสำหรับเด็กออทิสติก ในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำเป็นแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว สถานศึกษา และสถานประกอบการเพื่อวางแผนและฝึกทักษะการทำงานในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำให้ดำเนินไปได้ อย่างราบรื่น โดยเป็นการบูรณาการ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 บทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (1) บทบาทและการมีส่วนร่วมของครอบครัว (2) บทบาทและการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา (3) บทบาทและการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ และ (4) บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรผู้สอนงาน องค์ประกอบที่ 2 การเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำ มี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) ขั้นวางแผน (2) ขั้นดำเนินการ และ (3) ขั้นประเมินผล องค์ประกอบที่ 3 การเตรียมทักษะการทำงานสำหรับเด็กออทิสติก มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) ประเมินความสามารถในการทำงาน (2) สอนทักษะการทำงาน (3) จัดประสบการณ์การทำงาน (4) ประเมินพัฒนาการในการทำงาน และองค์ประกอบที่ 4 ปัจจัยเสริมประสิทธิภาพ 8 ปัจจัย ประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านองค์ความรู้ (2) ปัจจัยด้านข้อมูล (3) ปัจจัยด้านการสื่อสาร (4) ปัจจัยด้านการฝึกฝน (5) ปัจจัยด้านการสนับสนุน (6) ปัจจัยด้านความเชื่อใจ (7) ปัจจัยด้านงบประมาณ (8) ปัจจัยด้านการติดตาม

3. รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว โดยจัดกิจกรรมจากสิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ให้เด็กพิเศษได้เห็นถึงความสำคัญของสิ่งรอบตัว จำนวน 3 กิจกรรม คือ 1. การทำสบู่แพนซี 2. การสานพัด และ 3. การใช้ศิลปะบำบัด พบว่าการทำสบู่แพนซีเป็นรูปแบบที่สามารถนำมาประยุกต์ในการประกอบอาชีพเสริม เช่น สบู่ใส่ฟอกตัว สบู่ที่ระลึกในงานมงคล สบู่สมุนไพรในการตกแต่งบ้านและเพิ่มกลิ่นหอม เป็นต้น จึงเป็นการขายสินค้าหรือต่อยอดออกสู่ชุมชน หรือหน่วยงานต่างๆ ได้ งานวิจัยนี้ได้ทดลองรูปแบบในการสร้างอาชีพและเกิดกระบวนการที่ได้ผลดีที่สุดเพื่อนำไปต่อยอดได้ในอนาคต สุภาวดี วิสุวรรณ, วารุณี ขาววิรัตน์ และสิริลักษณ์ โปร่งสันเทียะ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการโดยการมีส่วนร่วม

ของครอบครัวและชุมชน : กรณีศึกษาตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า ตำบลหินดาด มีประชากรพิการ จำนวน 307 คน จากจำนวนประชากร 7,608 คน คิดเป็นร้อยละ 4.04 คน กระบวนการพัฒนาคนพิการโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน ผู้นำองค์กรมีวิสัยทัศน์ มีความเข้าใจว่าคนพิการต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งการแพทย์ การศึกษา สังคม อาชีพ โดยให้ใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนให้เข้าถึงสิทธิที่พึงมีพึงได้ การวางแผนโดยการร่วมคิด วิเคราะห์ความต้องการ กระบวนการพัฒนาทำให้ถึงเป้าหมายเฉพาะบุคคลตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพ ประเมินเป้าหมายเฉพาะบุคคล ซึ่งหาจุดที่สำเร็จและหาจุดที่ต้องแก้ไข ผู้พิการร่วมคิด ร่วมให้ข้อมูลร่วมบอกความต้องการ ร่วมพิจารณาแผนและร่วมมือในการฟื้นฟูสมรรถภาพร่วมกับนักศึกษาซึ่งเป็นอาสาสมัครกระบวนการส่งเสริมและซึ่งเป็นพัฒนา ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์ การวางแผนและออกแบบ การฟื้นฟูสมรรถภาพและการประเมินผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่สามารถต่อยอดด้วยการนำเทคโนโลยีมาช่วยทั้งเรื่องการออกแบบ การจำหน่าย หรือการเลือกกลุ่มลูกค้า เยาวลักษณ์ สุวรรณและคณะ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาบริบทชุมชนเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของผลิตภัณฑ์แบรนด์ “กาหลง”:กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเตาหมากบ้านทุ่งพักตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล” พบว่า ทำให้ได้รับสารสนเทศเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจของชุมชนการตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากกาหมากปัญหาคำสำคัญที่กำลังเผชิญ และความต้องการของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ คณะผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาริบทชุมชนนี้เป็นแนวทางจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลด้วยการใช้สมาร์ทโฟนในการจำหน่ายสินค้ายุคใหม่แก่ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจากการประเมินผลการอบรมพบว่าผู้เข้าร่วมการอบรมได้รับความรู้และการฝึกปฏิบัติในด้านการสื่อสารสินค้าเทคนิคการใช้คำเพื่อการโพสต์ขายสินค้าการสร้างตราสินค้า การเลือกใช้สี การเลือกกลุ่มลูกค้า และการสร้างเนื้อหา ที่สามารถนำไปใช้เพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับและตัดสินใจซื้อในตลาดออนไลน์ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเด็กพิเศษโดยการรวมกลุ่มเป็นชมรม และมีกิจกรรมร่วมกันต่อเนื่องเพื่อให้เกิดพลังทำให้หน่วยงานรัฐหรือเอกชนสามารถให้การสนับสนุนเงินงบประมาณ สถานที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ง่ายขึ้น
2. สร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ไม่ควรปิดกั้นให้เด็กพิเศษอยู่ในสังคมที่จำกัด เพื่อให้เด็กพิเศษมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตและเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับคนในชุมชนได้อย่างคนทั่วไป
3. ตระหนักถึงความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนสังคมเพิ่มมากขึ้น เช่น การเข้ารับข้อมูลข่าวสาร การเข้ารับฝึกอบรมต่างๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาเสริมสร้างศักยภาพสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ทักษะการประกอบอาชีพเสริมสำหรับเด็กพิเศษนี้มีความเหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษที่มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดี แต่หากจะนำไปใช้กับเด็กพิเศษที่มีความสามารถต่างไปจากที่กล่าวมาแล้วนั้น อาจต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานประกอบการและความพร้อมของเด็กออทิสติก

2. แผนกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรชี้แจงและทำความเข้าใจในขั้นตอนของการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กพิเศษเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้ และเกิดความเข้าใจตรงกันในการทำกิจกรรมการเรียนรู้

3. ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อการอื่นๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับให้เด็กพิเศษทำกิจกรรมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของผู้เรียนที่จะเอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมได้อย่างสะดวก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการค้นหาและการตระหนักรู้ด้านอาชีพเพื่อนำมาสู่การเตรียมทักษะการประกอบอาชีพเสริมสำหรับเด็กพิเศษในระดับชั้นต่าง ๆ

2. ควรศึกษารูปแบบการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษ โดยเจาะจงลงแต่ละกลุ่มของเด็กพิเศษเป็นแบบเฉพาะทาง เพื่อส่งเสริมเด็กแต่ละด้านที่มีความต้องการที่แตกต่างกันออกไป

3 ควรศึกษาลักษณะประเภทการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับเด็กพิเศษ ภายใต้บริบทในพื้นที่ชุมชน เพื่อให้สามารถนำไปสู่อาชีพและรายได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ.2560-2564*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ.

พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2551). วัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิภาพขององค์การราชการ. *วารสารพัฒนาสังคม*, 10(2), 26-48.

เยาวลักษณ์ สุวรรณแห. (2566). การศึกษาบริบทชุมชนเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของผลิตภัณฑ์แบรนด์“กาหลง”:กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกาะหมากบ้านทุ่งพักตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 6(1), 77-92.

วรัญญิตย์ จอมกลาง. (2563). *การพัฒนาแบบเตรียมทักษะการทำงานสำหรับเด็กออทิสติกในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำ*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2552). *คู่มือกฎหมายการปฏิบัติงานเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สุภาวดี วิสุววรรณ, วาระดี ขาญวิรัตน์ และสิริลักษณ์ โปรงสันเทียะ. (2560). การส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน: กรณีศึกษาตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารราชพฤกษ์*, 15(3), 63-69.